

**A Költségvetési Tanács Véleménye****Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló 2023. évi LV. törvény végrehajtásának évközi helyzetéről és az államadósság várható alakulásáról****I.****A Vélemény előkészítésének előzményei, jogszabályi alapja és nyilvánossága**

A Költségvetési Tanács (a továbbiakban: Tanács, KT) a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Stabilitási törvény, Stab. tv.) 23. § (1) bekezdésének c) pontja szerint – félévenként – véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről és az államadósság várható alakulásáról.

A Tanács ennek alapján tekintette át Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló 2023. évi LV. törvény (a továbbiakban: 2024. évi költségvetési törvény, kv. tv.) végrehajtásának és az államadósság alakulásának I. félévi helyzetét, a költségvetés folyamatait, – helyenként figyelembe véve a július-augusztus havi adatokat is – valamint a törvény várható teljesítését.

A KT az erről szóló Véleményében – eddigi gyakorlatát és munkamódszerét követve – figyelemmel volt az alábbi – a 2024. évi központi költségvetési törvény előkészítésével összefüggő – előzményekre.

- A Tanács a Magyarország **2024. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslat tervezetéről kialakított 4/2023.05.23. számú Véleményében** megállapította, hogy „a költségvetési törvényjavaslat tervezete 2024-re nézve az ismert hazai és nemzetközi előrejelzések átlagánál magasabb, 4,0 százalékos gazdasági növekedéssel számol, amelyhez a háztartások fogyasztásának bővülése, a bruttó állóeszköz-felhalmozás újbóli dinamikus emelkedése és az exportnak az importot meghaladó növekedési üteme egyaránt hozzájárul.” Ezen túl jelezte, hogy „megítélése szerint a külső és belső feltételek kedvező alakulása esetén a kormányzati prognózis szerinti gazdasági növekedés megvalósulhat, de azt számos kockázat övezi.” A KT ezek között kiemelte Oroszország Ukrajna elleni agresszióját és az arra adott válaszokat (szankciókat), Európa energiabiztonsági problémáit, valamint az Európai Uniótól hazánknek járó források folyósításával kapcsolatos tárgyalások elhúzódását, amelyek 2024-ben is negatívan érintik a magyar gazdaságot.

A Tanács már korábban is szükségesnek tartotta, hogy „a magyar gazdaság és a költségvetés egyensúlyának megteremtése érdekében a kormányzati szektor hiánya a GDP

3 százaléka alá csökkenjen.” A KT ezúttal megállapította, hogy a „költségvetési törvényjavaslat tervezete ennek megfelel: 2024-ben a kormányzati szektor eredményszemléletű (ESA) hiánya – 2023-hoz képest 1,0 százalékponttal – 2,9 százalékra, a maastrichti kritérium alá csökken, míg az államháztartás központi alrendszerének pénzforgalmi hiánya – 1,5 százalékponttal – 2,9 százalékra mérséklődik.” Egyben rámutatott arra is, hogy [...] „a célok megvalósulását is kockázatok övezik. Az egyik, hogy a várt gazdasági növekedés nem valósul meg, ami mérsékelné a költségvetés bevételeit. A bevételek 2024. évi teljesülése tekintetében kockázatot hordoz egyes – elsősorban a fogyasztáshoz kapcsolódó – bevételek 2023. évi várható alulteljesülése, amely ezen előirányzatok bázisát rontja.” Továbbá a Tanács „komoly kockázatot lát abban, hogy a költségvetési szervek dologi előirányzatai – az energiakompensáció figyelembevételével is – jelentősen elmaradnak a 2022-ben megvalósult és 2023-ban, valamint 2024-re várható áremelkedések mértékétől.” Ráirányította a figyelmet arra, hogy „több, nem a Kormány irányítása alá tartozó intézmény költségvetési fejezetének az egyéb működési előirányzata a 2023. évi előirányzathoz képest 10 százalékot elérő mértékben csökken, ami reálértékben igen jelentős visszaesést okoz ezen intézményeknél.” A KT úgy látta, hogy „célzott takarékosági és feladat racionalizáló intézkedések nélkül fennáll annak a veszélye, hogy a költségvetési szervek működőképességének megőrzése a 2024. év folyamán nagymértékű, nem tervezett kiadásokat tesz majd szükségessé. Mindezek a Tanács megítélése szerint működési, szolgáltatás minőségi kockázatokkal is járnak, amelyek mérséklésére a költségvetést érintően is fel kell készülni.”

A Tanács a Véleményében üdvözölte, hogy „az Alaptörvény előírásával összhangban az államadósság-mutató csökkenő trendje folytatódik, és annak mértéke a költségvetési törvényjavaslat tervezete szerint a 2023. év végi 69,7 százalékról 2024 végére 66,7 százalékra mérséklődik. A Tanács a tervezett 3 százalékpontos csökkenésre tekintettel az államadósság-mutató mérséklését – az ismertett makrogazdasági és költségvetési kockázatok ellenére – teljesíthetőnek tartotta” s ennek alapján megállapította, hogy „a 2024. évi költségvetési törvényjavaslat tervezete megfelel az Alaptörvényben előírt államadósság-szabálynak és a Stab. tv. 4. § (2a) bekezdése rendelkezésének”.

A Tanács kifogásolta, hogy a „törvényjavaslat tervezete nem tartalmazza a Magyar Nemzeti Bank várhatóan szükséges veszteségtérítését, így nincs összhangban a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 166.§ (3) bekezdésével, amely arról rendelkezik, hogy „amennyiben a tárgyév végére vonatkozóan a saját tőke összege a

jegyzett tőke alá csökken, a különbözetet a központi költségvetés 5 éven belül, évente egyenlő részletben (...) közvetlenül az eredménytartalék javára megtéríti.” Miután a jegybank eredményét a koronavírus-válság kezelése során végrehajtott gazdaságösztönzés, majd az infláció leszorítása érdekében szükségessé váló kamatemelések összességében nagymértékben negatívan érintették, ezért a „Tanács szükségesnek tartja, hogy a törvényjavaslat vegye figyelembe ezt a várható törvényi kötelezettséget is úgy, hogy a kitűzött hiánycél és az adósságszabály továbbra is teljesüljön.”

Végül a Tanács összefoglalóan szükségesnek tartotta felhívni a figyelmet „a költségvetési tervezés makrogazdasági feltételeinek jelenlegi előreláthatósági korlátjaira, amelyek következtében a 2024. évi – a magyar gazdaságot körülvevő – külső folyamatok előre jelezhetőségét nagy bizonytalanságok terhelik.” Hangsúlyozta azt is, hogy az „ezzel járó kockázatok újratervezést tehetnek szükségessé, ami korlátozza, hogy a költségvetés betöltse gazdasági iránytű szerepét.”

- A KT az **5/2023.07.06. számú Határozatában – megadva előzetes hozzájárulását a 2024. évi központi költségvetési törvényjavaslat zárószavazásához** – megállapította, hogy „a 2024. december 31-re tervezett államadósság-mutatónak a Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló T/4181/471. számú egységes költségvetési törvényjavaslat 3. § (1) bekezdésében tervezett mértéke [...] a Stabilitási törvény rendelkezései szerint lett meghatározva, összhangban a törvényjavaslat alapját képező makrogazdasági és államháztartási folyamatokkal. Miután a 2024. év végére számított államadósság-mutató értéke a törvényjavaslatban 3 százalékponttal kisebb a 2023. év végére várt mutató értékénél, így az Alaptörvény 36. cikk (5) bekezdésének követelménye is teljesül.”

A Tanács azonban továbbra is fenntartotta „a költségvetési törvény tervezetéhez tett észrevételei döntő részét tekintettel arra, hogy sem a gazdasági körülmények, sem a költségvetési törvény nem változott olyan mértékben, hogy a jelzett kockázatokat megszüntették volna.” Így rámutatott arra, hogy „a szokásosnál nagyobb makrogazdasági kockázatot eredményeznek az elhúzódó orosz-ukrán háború, az arra válaszul meghozott szankciók és a világpiaci energiaárak erőteljes ingadozása, amelyek a költségvetés kiadási és bevételi oldalát is érintik.” Továbbá hangsúlyozta, hogy a „2023. évi gazdasági folyamatok egyes elemei a költségvetést megalapozó makrogazdasági pálya körül a negatív kockázatok irányába mutatnak (a vártnál alacsonyabb lakossági fogyasztás és az előre jelzettnél magasabb várható infláció), míg más tényezők az elmúlt hónapokban

kedvezően alakultak (energiaárak és a fizetési mérleg)” és a „változásoknak több esetben közvetlen 2024. évi költségvetési hatása van.” A KT jelezte azt is, hogy „célzott takarékosági és feladatracionalizáló intézkedések nélkül fennáll annak a veszélye, hogy a költségvetési szervek működőképességének megőrzése a 2024. év folyamán nagymértékű, nem tervezett kiadásokat tehet szükségessé.”

A KT már a módosítás előtt kedvezőnek értékelte, hogy a Kormány 2023-ban kezdeményezte a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény módosítását, amely szerint „a jegybanki negatív tőkét elsősorban a későbbi években várható pozitív eredménnyel szükséges ellentételezni”. (A módosítás elfogadásával a 2024. évi költségvetési törvény hatálybalépésekor már nem állna fenn a költségvetés térítési kötelezettsége.) A KT a határozatában jelezte, hogy a „költségvetés számol a 2021-2027-es európai uniós költségvetési ciklus kohéziós és helyreállítási forrásaival, így a költségvetés végrehajtásának feltétele, hogy azok a tervezett időben és összegben beérkezzenek.” A Tanács kedvezőnek értékelte, hogy „az államadósság-mutató tervezett 3 százalékpontos csökkenése számottevő tartalékot biztosít ahhoz, hogy a jelzett kockázatok alapvetően ne veszélyeztessék az államadósság-mutató mérséklését”, így a Tanács megadta hozzájárulását a T/4181/471. számú egységes költségvetési törvényjavaslat zárószavazásához.

- A Tanács **Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló törvény végrehajtásáról és az államadósság alakulásáról** – az egész éves folyamatok alapján – kialakított **4/2024.04.16. számú Véleményében** megállapította, hogy „a hazai gazdaság teljesítménye 0,9 százalékkal csökkent, elmaradva a költségvetés tervezésének alapjául szolgáló előrejelzésektől.” Ezen túl rámutatott, hogy a „GDP csökkenésének fő oka a belső kereslet magas infláció miatti visszaesése, a geopolitikai konfliktusok és fő külkereskedelmi partnereink (mindenekelőtt Németország) gyenge konjunkturális helyzete volt.” Kiemelte azt is, hogy a pénzügyi és eredményszemléletű hiány egyaránt számottevően meghaladta a tervezettet [...], „a tényleges pénzforgalmi hiány 35,1 százalékkal (összegében 1193,2 milliárd forinttal) több, 4593,4 milliárd forint lett. A költségvetés eredményszemléletű (ESA) hiánya az eredeti terv szerint a GDP 3,5 százaléka volt, amelyet a módosított költségvetés a GDP 3,9 százaléka emelt. A 2023. évi tényleges hiány a GDP 6,7 százaléka lett, ami jelentősen meghaladta a kormányzat 2023 őszi 5,2 százalékos várakozását is.”

A KT értékelése szerint elsősorban „a magas infláció és a tervezettnél alacsonyabb gazdasági teljesítmény számottevően negatívan hatott a költségvetés helyzetére. A magas infláció miatt visszaeső fogyasztás következtében a fogyasztáshoz kapcsolt adóbevételek jelentősen elmaradtak az előirányzattól”, továbbá az előirányzatot jelentősen meghaladó kamatkiadás a tervezettnél nagyobb államadóssággal, valamint magasabb inflációval és állampapír-hozamokkal volt összefüggésben.”

A KT kiemelte azt is, hogy „a pénzforgalmi hiányt növelte, hogy a kormányzat a 2021-2027. évi Kohéziós Operatív Programok, illetve a Helyreállítási Terv keretében megvalósítani tervezett fejlesztések uniós finanszírozásának megelőlegezésére kényszerült a Magyarországot megillető uniós források folyósítása jóváhagyásának elhúzódása következtében.” Ugyanakkor kedvezően értékelte, hogy „az Európai Unió illetékes testületei 2023 végén jóváhagyták a magyar Helyreállítási Tervet, valamint az igazságügyi reformot is elfogadták, így hazánk decemberben elkezdhetette a kohéziós források lehívását...”

A KT kedvezően értékelte, hogy „az államadósság-mutató a 2022. év végi 74,1 százalékról 2023 végére 73,5 százalékra mérséklődött.” [...] Azonban rámutatott, hogy „a mérséklődés elmaradt az eredeti költségvetésben célul tűzött 2,3 százalékpontos, és a módosított költségvetésben előirányzott 3,8 százalékpontos csökkenéstől.” A KT Véleményében rámutatott, hogy „az adósságmutató 0,6 százalékpontos mérséklődése a GDP jelentős nominális növekedésének a következménye, a tervezettnél magasabb hiány és a GDP reálértékének csökkenése mellett.”

Ezen túl a KT Véleményében felhívta a figyelmet a tavaszi-nyári költségvetés készítés során jelentkező előrejelzési korlátokra, támogatva azt, hogy „a makrogazdasági pálya nagyobb bizonytalansága esetén a költségvetés tervezésére és benyújtására a tárgyévhez közelebbi időpontban kerül sor”. Továbbá „előremutató gyakorlatnak tartja, hogy ha a makrogazdasági folyamatok jelentősen eltérnek a költségvetés tervezésénél alapul vett prognózistól, s a hiány és az államadósság-mutató a célértéknél kedvezőtlenebbül alakul, akkor a Kormány kezdeményezi a költségvetési törvény módosítását.”

A Költségvetési Tanács **2/2024.01.05. sz. Határozatával elfogadta Hároméves kitekintését** a makrogazdaság és a költségvetés folyamataira. Ebből figyelemre méltóak a 2024. évre érvényes főbb megállapításai:

A gazdasági fejlődésre vonatkozóan a Tanács úgy látta, hogy „A gazdaság 2023 második félévében tapasztalt még mindig csak enyhe növekedése alapján a Konvergencia Program által feltételezett 4 százalékos 2024. évi növekedés csak nagyon kedvező feltételek esetén lesz elérhető, realisabb a 3 százalék körüli GDP-bővülés<sup>1</sup>.” Továbbá „2024 az energia- és inflációs válságot követő év lesz, amelyben a gazdasági növekedés a kilábalás sebességétől, elsősorban a fogyasztás és a beruházások helyreállításától függ.”

Az államadósság-szabály a Tanács szerint „csak akkor teljesül, ha a GDP volumene gyorsabban nő, mint amilyen mértékben az államadósság a kormányzati szektor hiányából és a devizaadósság átértékelődéséből következően emelkedik. Következésképpen az államadósság-szabály teljesüléséhez jelentős reál GDP-növekedésre és/vagy a kormányzati szektor GDP-arányos hiányának számottevő csökkentésére van szükség.”

Utóbbi megvalósításához a Tanács meglátása alapján „az elsődleges egyenleg jelentős javulására, pozitív elsődleges egyenlegre van szükség”. Ugyanis a kormányzati szektor kamatkiadása a GDP-arányában „a Konvergencia Program szerint 2024-re 4,1 százalékra emelkedik<sup>2</sup>. Így a 2024-re tervezett 2,9 százalékos GDP-arányos hiánycél eléréséhez a GDP 1,2 százalékának megfelelő, [...], elsődleges többletre van szükség.”

A KT a féléves értékelésénél az Állami Számvevőszék és a Magyar Nemzeti Bank 2024. I. félév költségvetési folyamatairól szóló írásos elemzéseit vette alapul. Ezeken túl áttekintette a Pénzügyminisztérium és a KSH információit a gazdaság első félévi és az államháztartás központi alrendszerének június végi helyzetéről, valamint a KT Titkársága által felkért hazai kutató-elemző intézetek, egyes mértékadó nemzetközi szervezetek (OECD, IMF, Világbank, Európai Bizottság) és más, hazai piaci elemzők gazdasági elemzéseit, értékeléseit is. A Tanács figyelembe vette a Magyarország 2024-2028-ra vonatkozó Konvergencia Programjában foglaltakat is.

A Tanács a Véleményéről tájékoztatja az Országgyűlés elnökét, valamint a Kormányt, továbbá értékelését az Országgyűlés honlapján közzéteszi.

---

<sup>1</sup> A Hároméves kitekintés a 2023-2027. évre szóló Konvergencia Programot vehette figyelembe. Azóta megjelent a 2024-2028-ra vonatkozó Konvergencia Program, amelyben 2024-re csupán 2,5 százalékos gazdasági növekedéssel számolnak.

<sup>2</sup> A Hároméves kitekintés itt is a 2023-2027. évre szóló Konvergencia Programra épült. Az újabb, 2024-2028-ra vonatkozó Konvergencia Programban a kamatkiadások GDP-arányos mértéke a 2023. évi 4,7 százalékról 2024-ben 4,9 százalékra emelkedik, míg az ESA hiányt a 2023. évi 6,7 százalékról 2024-ben 4,5 százalékra tervezik csökkenteni. Ezek alapján az elvárás 2024-ben a korábban számoltnál kisebb arányú, 0,4 százalékos pozitív elsődleges egyenleg.

## II.

### A Tanács Véleménye

A Tanács a 2024. szeptember 26-án tartott ülésén a Stabilitási törvény 23. § (1) bekezdésének c) pontja alapján áttekintette Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló 2023. évi LV. törvény első félévi végrehajtásának fő folyamatait és azok hátterét. Ezekről az alábbi Véleményt alakította ki.

- 1) A Tanács megállapítja, hogy a hazai és az európai gazdasági helyzetet 2024-ben is negatívan befolyásolja a folytatódó orosz-ukrán háború, az általánosan feszült geopolitikai helyzet és az európai ipari termelés lassulása. Ezek a tényezők a magyar gazdaságot továbbra is erőteljesen érintik, aminek következtében 2024. első félévben a gazdaság teljesítménye 1,3 százalékkal bővült 2023 első félévéhez képest.
- 2) A Tanács megítélése szerint az idei reálgazdasági növekedés számottevően kisebb lesz a költségvetési törvényben tervezett 4 százalékos értéknél és 2 százalék alatt prognosztizálható. A gazdasági növekedéshez hozzájárul a reálbér dinamikus emelkedése révén a háztartások fogyasztásának bővülése, valamint a nettó export kedvező alakulása. A költségvetési törvényt megalapozó prognózishoz viszonyítva a legnagyobb elmaradás a bruttó állóeszköz-felhalmozásnál várható. A hazai gazdaságot, és főként a beruházásokat hátrányosan érinti az Európai Uniótól hazánknek járó források folyósításával kapcsolatos tárgyalások elhúzódása.
- 3) A Költségvetési Tanács a költségvetési folyamatokat annak figyelembevételével értékelte, hogy a Kormány a GDP 4,5 százalékára emelte a 2024. évi ESA szemléletű hiánycélját a költségvetési törvényben szereplő 2,9 százalékos értékről. A megemelt költségvetési hiánycél ugyanakkor, hasonlóan a 2024 áprilisában bejelentett, kiadás oldali és a 2024 júliusában hozott bevétel oldali intézkedésekhez, nem került átvezetésre a költségvetési törvényben, így az egyes előirányzatok teljesítésének értékelését a Tanács csak az eredeti – a megemelt hiánycélt nem tükröző – bevételi és kiadási előirányzatokhoz viszonyítva tudta elvégezni.
- 4) A Tanács úgy látja, hogy bekövetkeztek az általa a 2024-es költségvetési tervezés véleményezése során jelzett – az I. fejezetben részletezett – kockázatok. Az államháztartás központi alrendszerének I. félévi hiánya 2656,4 milliárd forint lett, a költségvetési törvényben rögzített éves előirányzat 105,6 százaléka. Ez az államháztartás 3982 milliárd forint összegű - a módosított ESA hiánnyal arányosan megemelt -

pénzforgalmi hiánycéljának a kétharmada. Az év első felére koncentrálnak magas pénzforgalmi hiány mellett az eredményszemléletű deficit 2024 I. félévében az MNB előzetes pénzügyi számla adatai alapján a féléves GDP 3,9 százalékát tette ki. A tervezettnél nagyobb pénzforgalmi hiányt leginkább a következő tényezők alakították:

- a) Bevételi oldalon – a tavalyi alacsony teljesítést nem tükröző magas előirányzat következtében – főként az általános forgalmi adó, továbbá a jövedéki adó, valamint – specifikus okokból – az energia ágazat befizetéseinek az időarányosan elvárhatónál alacsonyabb a teljesítése.
  - b) Kiadási oldalon kiemelten az államadósság finanszírozásával összefüggő kamatkidadások, továbbá a költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok, az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások, valamint a nyugellátásokkal kapcsolatos kifizetések alakultak az időarányosnál magasabban.
  - c) Az Európai Uniótól érkezett költségvetési bevételek közel 370 milliárd forinttal maradtak alatta az uniós programok kiadásainak.
- 5) A KT megítélése szerint a 2024. áprilisi, valamint a július elején bejelentett költségvetési intézkedések támogatják az új hiánycél elérését. A költségvetési hiánycél eléréséhez szükség van az intézkedések következtetés végrehajtására, valamint év vége felé közeledve az állami kiadások szigorú monitoringjára és kontrolljára.
- 6) A Tanács az előző évek véleményalkotása során figyelembe vette, hogy az Európai Unió költségvetési szabályok, köztük a hiánykövetelmény a Covid-járvány során átmenetileg felfüggesztésre kerültek. A szabályok 2024-ben ismételten életbe léptek, ezért, az előre- és visszatekintve is a GDP 3 százaléka feletti költségvetési hiány következtében, az Európai Bizottság javaslatára az Európai Unió Tanácsa 2024 júliusában Magyarországgal szemben túlzottdeficit-eljárás megindításáról döntött.
- 7) Az Alaptörvény az államadósság-mutató 50 százalék feletti értéke esetén a költségvetési törvény elfogadására és végrehajtására a mutató csökkentését írja elő, azonban az adósságszabálytól való eltérésre az idei évben is lehetőséget ad a veszélyhelyzet keretében bevezetett különleges jogrend. A Stabilitási törvény követelménye, hogy az államadósság-mutatónak legalább 0,1 százalékponttal szükséges mérséklődnie az államadósság csökkentésére vonatkozó európai uniós szabályok érvényesítése mellett. A



Stabilitási törvény adósságszabályának történő megfelelés alól a bruttó hazai termék visszaesése mentesítene.

- 8) A Tanács megállapítja, hogy az államadósság GDP-arányos mértéke a 2023. év végi 73,5 százalékról az I. félév végére 76,1 százalékra emelkedett a magas pénzforgalmi hiány és az egész éves hiányt finanszírozó állampapír-kibocsátások nagy részének teljesítése következtében. Az államadósság-mutató költségvetési törvényben tervezett 3 százalékpontos csökkenését jelentősen mérsékli a megemelt ESA-hiánycéllal arányos pénzforgalmi szemléletű hiány, valamint a tervezettnél alacsonyabb nominális GDP növekedés a kisebb reál GDP-emelkedésből eredően. A költségvetési törvényben vártnál kisebb idei adósságcsökkenést tükrözi a kormányzati EDP-jelentésben kitűzött 73,2 százalékos év végi államadósság-mutató is. Az államadósság-mutató tervezett kismértékű csökkenése feltétlenül szükségessé teszi a módosított eredményszemléletű és pénzforgalmi hiánycélt meg nem haladó hiány elérését, valamint a központi és központon kívüli adósságkibocsátás visszafogott második féléves mértékét. Mindezek mellett a Tanács ráirányítja a figyelmet, hogy az államadósság növekvő devizaaránya következtében az adósság árfolyamérzékenysége is fokozódott.

### III.

#### Indokolás

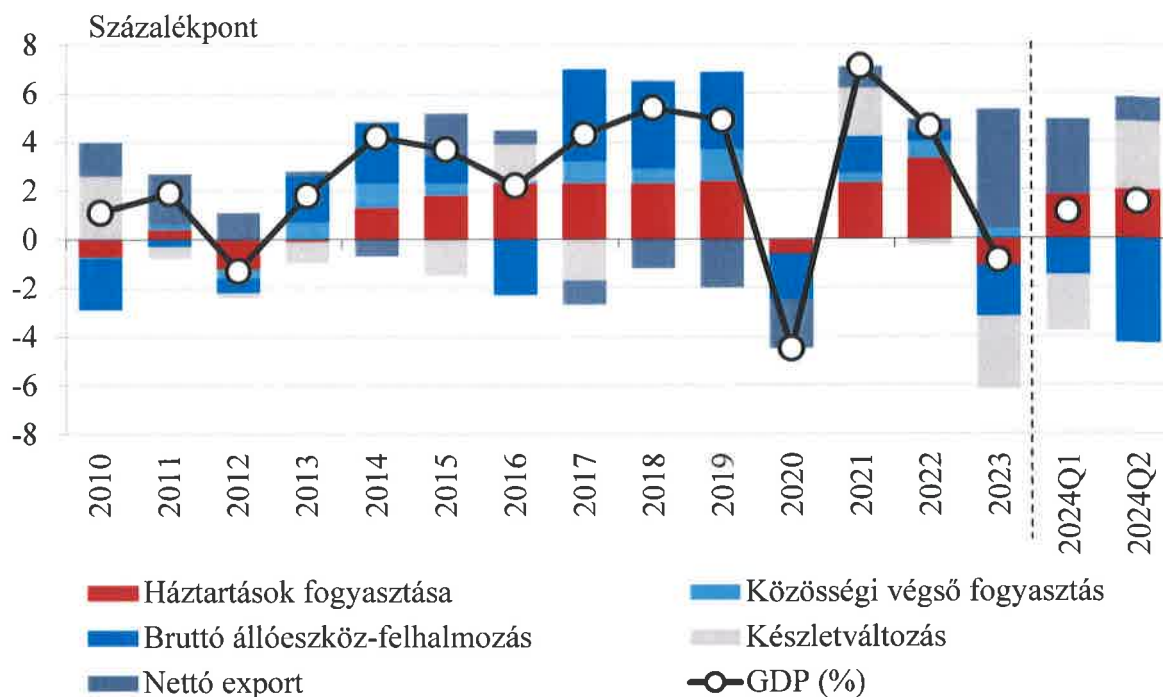
##### 1. A makrogazdasági feltételek

A külső konjunktúra alakulásának szempontjából a folytatódó orosz-ukrán háború, az általánosan feszült geopolitikai helyzet és az európai ipari termelés visszaesése összességében elhúzódóan negatív környezetet teremtett a magyar gazdaság számára. 2024 első félévében az Európai Unióban visszafogottabb, Kínában és az Egyesült Államokban magasabb ütemben növekedett a GDP éves összehasonlításban. Az Egyesült Államokban 3,0 százalékkal, míg Kínában a gazdaságpolitika keresletösztönző intézkedéseinek hatására 5,0 százalékkal nőtt a GDP. Az Európai Unióban 0,7 százalékos emelkedést regisztráltak 2024 első félévében. Az IMF, a Világbank, az OECD és az Európai Bizottság értékelése szerint is bizonytalan szakaszban van a világgazdaság, így 2024-ben visszafogottabb növekedést várnak. Az OECD májusi előrejelzése alapján 2024-ben a globális GDP 3,1 százalékkal növekedhet. Az USA-ban 2,6 százalékos, Kínában 4,9 százalékos növekedést prognosztizálnak. Az EKB legfrissebb, júniusi előrejelzése alapján az eurózónában a tavalyinál enyhén magasabb, 0,9 százalékos bővülés várható.

2024. első félévben a hazai gazdaság teljesítménye 1,3 százalékkal növekedett éves alapon. A bruttó hazai termék 2024 első negyedévében 1,1 százalékkal emelkedett, amit 1,5 százalékos növekedés követett a második negyedévben éves összevetésben. Negyedéves alapon az első negyedévben 0,7 százalékos bővülést regisztráltak, amit a gazdasági teljesítmény 0,2 százalékos csökkenése követett a második negyedévben.

Felhasználási oldalon a háztartások fogyasztása (+1,9 százalékpont) és a nettó export (+2,1 százalékpont) támogatta az első féléves gazdasági növekedést, míg a beruházások teljesítménye (-2,9 százalékpont) visszafogta azt. A készletváltozás 0,3 százalékponttal járult hozzá a GDP bővüléséhez. A termelés oldali folyamatokat tekintve a fő nemzetgazdasági ágak közül a szolgáltatások (+1,6 százalékpont) támogatták az első féléves gazdasági növekedést, míg az ipar (-0,7 százalékpont) teljesítménye visszafogta azt (1. ábra).

1. ábra: A GDP éves változásának felhasználás oldali dekompozíciója



*Megjegyzés: A közösségi végső fogyasztás a közösségi fogyasztáson felül tartalmazza a kormányzattól és a nonprofit intézményektől kapott természetbeni társadalmi juttatásokat is. A készletváltozás tartalmazza az értéktárgyak beszerzésének és eladásának egyenlegét is.*

*Forrás: KSH, MNB*

Az ipari termelés az év első felében 3,3 százalékkal mérséklődött éves összevetésben, amit a nemzetközi piacok és a belső kereslet gyengélkedése együtt okozott. A feldolgozóipar tizenhárom alága közül tízben visszaesett a termelés, a legnagyobb mértékben, 12,5 százalékkal a villamos berendezés gyártásában. A járműgyártás kibocsátása 5,8 százalékkal csökkent. Az év első felében a külpiaci eladások volumene 4,9, a hazai értékesítéseké 2,7 százalékkal csökkent.

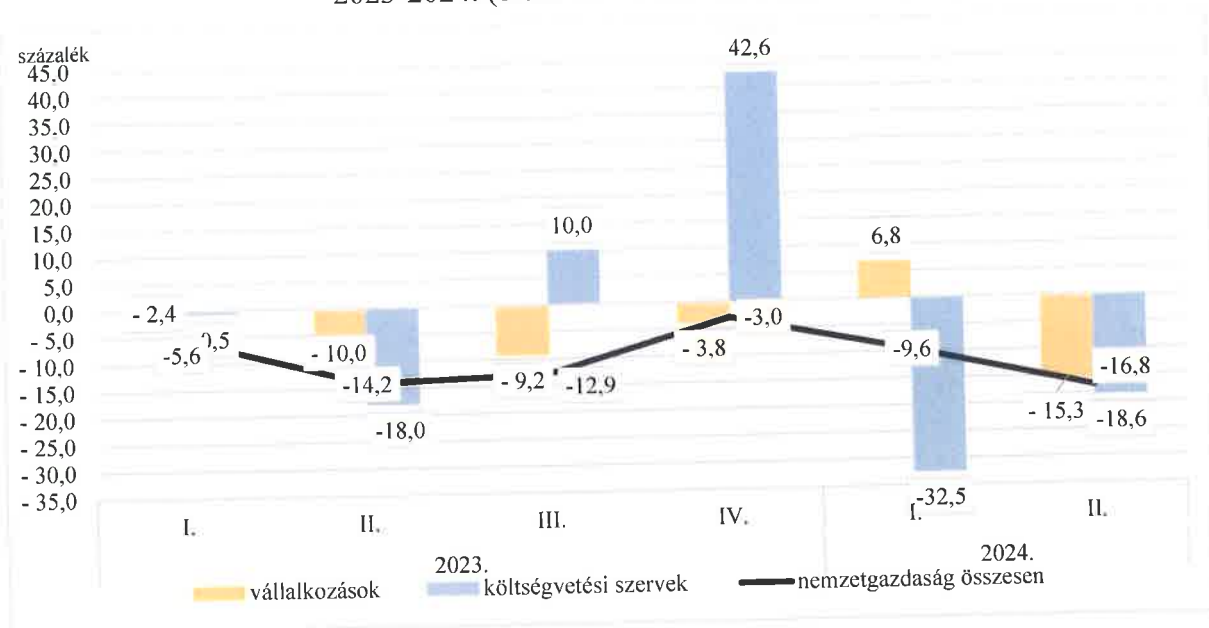
Az alacsony külföldi értékesítés ellenére a termék-külkereskedelmi többlet 7,7 milliárd euró volt 2024. január-június között, ami 3,4 milliárd euróval magasabb, mint 2023 első félévében. Ennek oka az importnak az exportnál nagyobb mértékű csökkenése. Az export euróban számított értéke 5,8, az importé 10,8 százalékkal maradt el az előző év azonos időszaki értéktől az idei első félévben. A behozatal visszaesése mögött elsősorban a beruházási kereslet alacsony szintje áll.

A nemzetgazdasági beruházások az első félévben 13,5 százalékkal csökkentek az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az építési beruházások 6,6, a gép- és berendezésjellegűek 21,7 százalékkal mérséklődtek 2024. első félévben éves összevetésben. A külpiacra termelő

ágazatok beruházásai átlagosan 18,7 százalékkal és a belföldön tevékenykedőké 2,9 százalékkal estek vissza. A nemzetgazdasági szektorok közül egyedül a szűk értelemben vett állami szektor beruházásainál regisztráltak bővülést, átlagosan 10,5 százalékos. Az államhoz közvetetten kapcsolódó (kvázifiskális) ágazatok beruházásai átlagosan 16,0 százalékkal csökkentek az első félévben.

A beruházásokat vállalati és költségvetési forrásokra bontva az látható, hogy 2023 végén kiugró emelkedés volt a közszerében, ami az előző uniós költségvetési ciklus forrásainak felhasználásához kötődik (2. ábra). Mivel jelenleg Magyarország csak korlátozottan fér hozzá az európai uniós forrásokhoz, valamint a hazai kiadásokból fedezett fejlesztések egy része is elhalasztásra került, ezért alacsony szintre süllyedt a költségvetési szervek beruházása.

2. ábra: Beruházások volumenváltozása a vállalkozásoknál és a költségvetési szerveknél, 2023-2024. (előző év azonos időszaka = 100,0%)



Forrás: KSH STADAT 3.2.1.5. alapján, ÁSZ szerkesztés

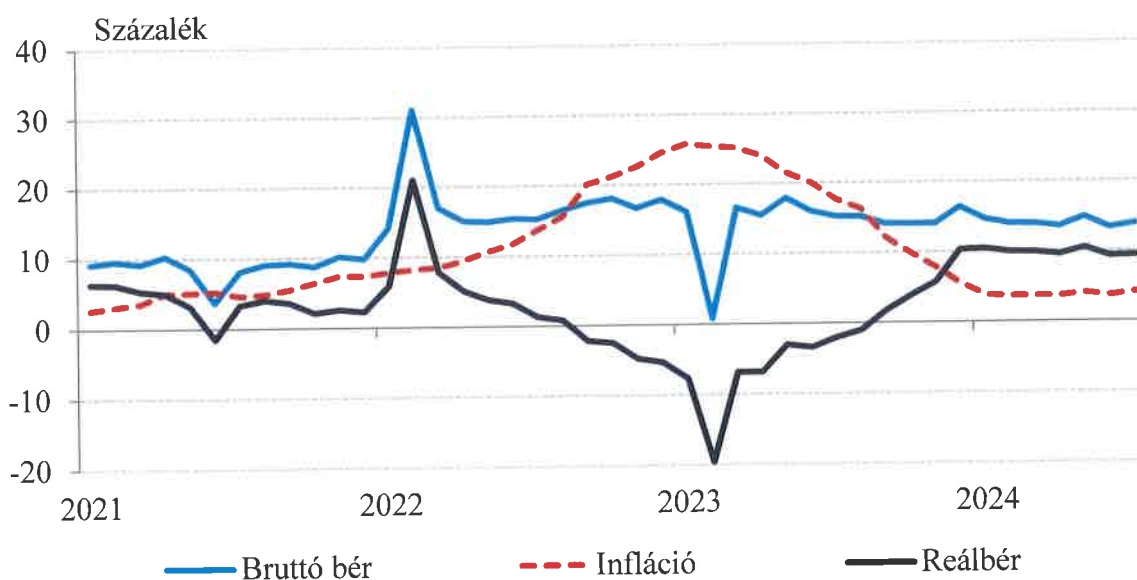
A lakossági beruházásokhoz kapcsolódó ingatlanügyletek ágazat beruházásai 8,7 százalékkal zsugorodtak éves bázison. Az építőipari termelés volumene 2024. január-június között 5,1 százalékkal bővült. Az I. félévben 6,0 ezer új lakás épült, 18 százalékkal kevesebb az előző év azonos időszakának teljesítményénél. A kiadott építési engedélyek száma 9,0 ezer volt 2024 I. félévben, ami 17,5 százalékkal alacsonyabb az előző év azonos időszakában tapasztaltnál.

Összességében a beruházások visszaesése összefügg a gyenge gazdasági konjunktúrával. Az exportra termelő cégek kapacitásbővítését a külső piacok gyengélkedése, valamint a bizalom

alacsony szintje fogja vissza; míg a belföldi piacon az állami beruházások elhalasztása, az uniós forráshiány és a korlátozott belső kereslet áll a visszaesés hátterében.

A nominális bérdinamika továbbra is magas, a csökkenő infláció következtében 2023 szeptembere óta pozitívvá vált a reálbérdinamika, ami 2024-ben is folytatódott (3. ábra). A háztartások fogyasztása 2024 első felében a bérek dinamikus emelkedése mellett 4,1 százalékkal bővült éves alapon a szezonálisan és naptárhatással igazított adatok szerint. A kiskereskedelmi forgalom 2,7 százalékkal emelkedett az idei év első felében a naptárhatással megtisztított adatok alapján. A lakossági óvatosság oldódása továbbra is lassú, a háztartások a rendelkezésre álló jövedelmük növekvő hányadát fordítják megtakarításokra. A munkaerőpiac stabil, a gazdasági teljesítmény visszafogott növekedése mellett a foglalkoztatás 2024 első félévében 0,5 százalékkal nőtt éves alapon. A szezonálisan igazított adatok alapján a foglalkoztatottak száma 0,3 százalékkal bővült 2023. december 31-éhez képest. Az elmúlt negyedévekben a munkaerőpiac feszessége enyhült, ami a konjunktúra változásához való alkalmazkodásra utal. A munkapiaci aktivitás bővülése mellett a munkanélküliek száma emelkedett, 2024 júliusában 4,2 százalék volt a munkanélküliségi ráta, ami európai uniós összehasonlításban továbbra is alacsony.

3. ábra: A nemzetgazdasági bérdinamika alakulása (éves változás)

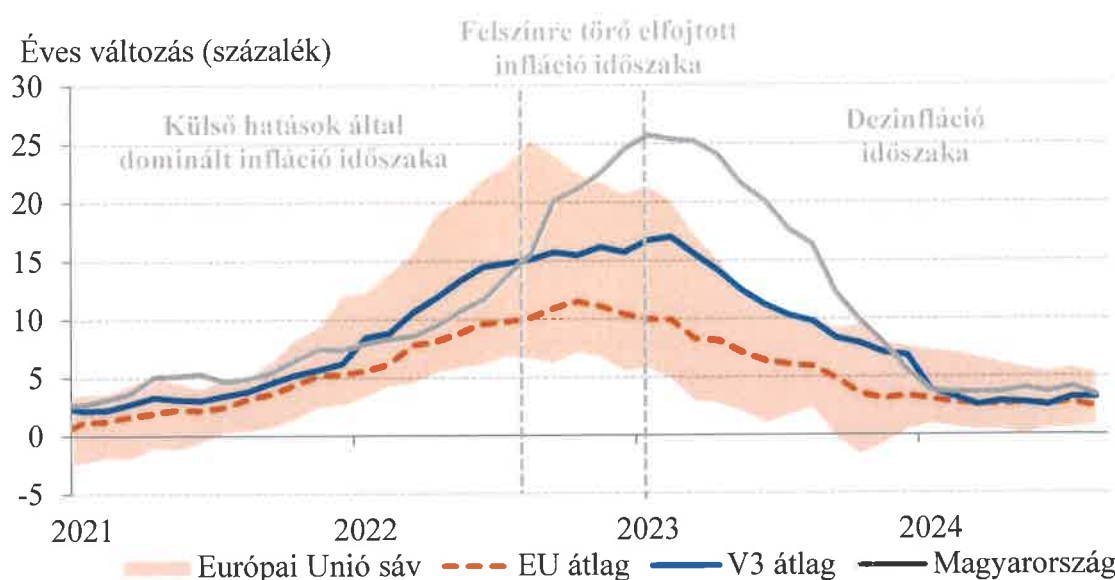


Forrás: KSH

A hazai infláció 2024 első félévében a jegybanki toleranciasávon belül, átlagosan 3,7 százalékon alakult (4. ábra). A gyors ütemű dezinfláció 2024 első félévére Európa-szerte lelassult. Az Európai Unió 27 tagállamából 8-ban nem változott vagy emelkedett az infláció

januárról júniusra, miközben az eurózóna 2023 novemberére 2,4 százalékgig mérséklődő inflációja idén júniusban 2,5 százalékra emelkedett. Hazánkban az infláció a júliusi 4,1 százalék után 2024 augusztusában ismét a toleranciasávba került, a fogyasztói árak éves összevetésben 3,4 százalékkal emelkedtek. Az éves bázisú fogyasztóiár-index csökkenéséhez legnagyobb részben, 0,5 százalékponttal az üzemanyagok árdinamikájának mérséklődése járult hozzá, ami főként bázishatásból, valamint a világpiaci olajárak csökkenéséből eredt.

4. ábra: Az infláció alakulása hazánkban, a régióban és az Európai Unióban



Megjegyzés: Magyarország esetében KSH, míg a többi esetben harmonizált fogyasztóiár-index (HICP) módszertan alapján.

Forrás: KSH, Eurostat

## 2. A központi alrendszer bevételei

A 2024. év első felében az államháztartás központi alrendszerében – együttesen – 18.897,4 milliárd forint bevétel képződött, ami az éves előirányzat 49,4 százaléka. Ez összegében 1106,6 milliárd forinttal – 6,2 százalékkal – magasabb az előző év azonos időszakának (a továbbiakban: bázis időszaki is) bevételéhez viszonyítva. A többletkez legnagyobb mértékben a munkát terhelő adóbevételek járultak hozzá, míg a fogyasztást terhelő adóbevételek kevésbé emelkedtek.

A központi alrendszeren belül a **központi költségvetés** bevétele 13.002,1 milliárd forint, ami az éves előirányzat (a továbbiakban: éves előirányzat/előirányzat) 48,2 százaléka. Az adóbevételek alakulását 2024 I. félévben alapvetően meghatározta a gazdaság teljesítőképességének szerényebb javulása.

A **gazdálkodó szervezetek befizetéseinél** a teljesítés összege 1844,1 milliárd forint, amely az éves előirányzat 49,1 százaléka.

Ebben a bevételi körben meghatározó súlyt a **társasági adó** képvisel. E jogcímen 643,3 milliárd forint érkezett a költségvetésbe (az éves előirányzat 55,8 százaléka), amely mindössze 5,2 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakai értéket. Az első félévben az időarányosnál 5,8 százalékponttal nagyobb teljesülést a májusi elszámolásokhoz köthető magasabb pénzforgalom és az előlegek előző événél magasabb szintje, továbbá egyedi és eltérő üzleti éves adózók elszámolásához kötődő befizetések eredményezték.

A **pénzügyi szervezetek befizetései** címén 171,8 milliárd forint érkezett a költségvetésbe (az éves előirányzat 67,8 százaléka), amely a bázis időszakai teljesítést 27,5 milliárd forinttal haladta meg. Ennek oka a bevallási adatok alapján előírt magasabb adókötelezettség (2024 folyamán az extraprofit adóalap a két évvel korábbi adózás előtti nyereség lett, amelynek első 20 milliárd forintjára 13 százalékos, az ezt meghaladó összegre 30 százalékos adókulcs vonatkozik).

A **kisadózók tételes adójából** 33,4 milliárd forint bevétel érkezett, amely az előirányzat 42,9 százaléka, és 2,9 milliárd forinttal kevesebb az előző év azonos időszakai értéknél. A csökkenés mögött meghatározó tényező az adónemet választó aktív adózói létszám folyamatos mérséklődése. A **kisvállalati adóból** származó bevétel 102,5 milliárd forint volt, amely 45,0 százalékban teljesült, 15,3 milliárd forinttal meghaladva az előző év azonos időszakának összegét.

Az **útdíjakból származó bevétel** 2024-től kezdődően külön mérlegsoron jelenik meg együtt tartalmazva az elektronikus útdíjrendszer és az időalapú útdíj bevételeinek összegét. Az útdíjakból 2024 első féléve végéig 298,4 milliárd forint bevétel teljesült, amely az előirányzat 54,4 százaléka, és 98,7 milliárd forinttal magasabb a bázis időszakai értékhez képest. A felülteljesülés mögött a díjbevételi tételek emelése, valamint az útdíjrendszert érintő jogszabályi keretek változása áll.

Az **egyéb központosított bevételekből** 65,3 milliárd forint teljesült az év első felében, amely az előirányzat 44,9 százaléka. E bevételi csoportban kiemelkedő a bírságbevétel teljesítése 39,9 milliárd forint összegben.

**Bányajáradékból** származó bevétel 56,8 milliárd forint volt (a teljesítés az éves előirányzat 29,6 százaléka), 84,8 milliárd forinttal elmaradva az előző év azonos időszakának teljesítményétől. Egy 2023 szeptemberétől hatályos jogszabály alapján egyes iparágakban azon



adózók, akik hatósági szerződésben kitermelési kötelezettséget vállaltak, és 2024 végéig fenntartják a 2022. évi termelésüket, kedvezményes adókulcsban részesülnek.

Az **energia ágazat befizetései** jogcímen 189,3 milliárd forint bevétel érkezett (az előirányzat 36,9 százaléka), amely 91,1 milliárd forinttal elmarad az előző év azonos időszakának összegétől. Ez főként a világpiaci folyamatok következménye, valamint azon intézkedése, amelyben a hőolajtermék-előállító adóalanyok által az árbevétel után fizetendő különadó kulcsát 2,8 százalékról 1,0 százalékra csökkentették.

A **gyógyszergyártói adóból** 10,8 milliárd forint képződött, az előirányzat 63,8 százaléka. 2024-től bevezetésre került a gyógyszergyártói extraprofitadó, amivel az előirányzat még nem számolt, így az adóbevétel felülteljesülhet a törvényi várakozáshoz képest.

A **rehabilitációs hozzájárulásból** a bevétel 88,0 milliárd forint, az éves előirányzat 50,6 százaléka (összegében 9,9 milliárddal több az előző évinél), melynek oka a minimálbérnek, így az adó mértékének az emelkedése.

A **szén-dioxid kvóta adó** címén 37,9 milliárd forint, **cégautóadó** címén 39,5 milliárd forint (az éves előirányzat 48,9 százaléka), **közműadó**ra 21,1 milliárd forint (az éves előirányzat 51,0 százaléka), a **játéktékaadó** címén pedig 32,6 milliárd forint (az előirányzat 61,8 százaléka) érkezett.

A **fogyasztáshoz kapcsolt adókból** az év első hat hónapjában a költségvetésbe 4742,0 milliárd forint bevétel érkezett, amely az éves előirányzat 42,9 százaléka, míg 388,9 milliárd forinttal meghaladja az előző évi értéket. A bevételi struktúrában a fogyasztást terhelő adók meghatározó két eleme: az általános forgalmi adó és a jövedéki adó.

Az **általános forgalmi adóból** 3536,9 milliárd forint bevétel képződött, mely az éves előirányzat 41,3 százaléka, 208,9 milliárd forinttal, 6,3 százalékkal haladva meg a bázis időszaki alacsony mértékű teljesítést. 2024. I. félévben az áfa visszautalások aránya kisebb volt 2023-hoz képest (idén 43,9 százalék a tavalyi 47,4 százalék helyett). A kiutalások csökkenésének köszönhetően a költségvetési áfabevétel értéke nőtt 2023-hoz viszonyítva. Az év további részében a belső kereslet látható gyorsulása és ebből következően a kiskereskedelmi forgalom tovább erősödése javíthatja a teljesítést. Azon fogyasztási szerkezetben mért változás, amely a külföldi vásárlások dinamikus bővülését jelenti, rontja a költségvetés áfa bevételeinek alakulását. (Ezen fogyasztási szerkezeti átalakulás közvetett módon egyéb adóbevételekre is negatívan hat.)



A **jövedéki adóból** 747,5 milliárd forint bevétel érkezett (az előirányzat 44,6 százaléka), ami 99,3 milliárd forinttal (15,3 százalékkal) meghaladja az előző év azonos időszakai értékét. Az üzemanyagok utáni bevételek növekedését a 2024. január 1-jétől hatályos megemelt adómértékek magyarázzák: január 1-től 32,55 forinttal emelkedett a benzin és a gázolaj literenkénti jövedéki adója, így egy liter benzin 152,55, míg egy liter gázolaj 142,9 forint jövedéki adót tartalmaz. A dohánytermékek utáni bevételek alakulása háttérben a 2023. januári adómérték-emelésből fakadó piaci reakció, a bázisévi készletezési hatás áll. A szeszesitalok és egyéb termékek esetében a bevételi növekedést a forgalom támasztja alá.

A **pénzügyi tranzakciós illeték** címen befolyt összeg 172,4 milliárd forint (az előirányzat 49,5 százaléka), 5,9 milliárd forinttal több a bázis időszakai összegnél. A bevétel alakulása a bankkártyás ügyletek utáni befizetésekhez volt köthető. A **regisztrációs adó** teljesítése 7,7 milliárd forint (az előirányzat 43,8 százaléka, alig több az előző év azonos időszakának teljesítésénél). A **távközlési adó** (81,4 milliárd forint) teljesítése 85,1 százalék és 20,3 milliárd forinttal haladja meg a bázis időszakai teljesítést. Az adóalanyok többsége a szolgáltatói díjaikat az infláció mértékével megemelte. A **biztosítási adóból** 143,8 milliárd forint érkezett (az előirányzat 61,4 százaléka), ez összegében 25,8 milliárd forinttal több az előző évi bevételnél (ebben jelentős szerepe van a 2023. évi biztosítási pótdó-kötelezettség 2024. januári elszámolásának). A **légitársaságok hozzájárulása** címén 16,4 milliárd forint bevétel teljesült, ami az éves előirányzat 41,8 százaléka. A **turizmusfejlesztési hozzájárulás** címén 35,8 milliárd forint (az előirányzat 65,7 százaléka) érkezett. Ebben a forgalom bővülésén túl szerepe van annak, hogy 2024 lehet az első teljes év, amikor nem kapnak mentességet ezen szektorok a befizetés alól, ugyanis 2020 májusa és 2021 decembere között, illetve 2022 októbere és 2023 márciusa között mentességet kaptak a szálláshelyek és étkezőhelyek a 4 százalékos adó megfizetése alól.

A **lakossági befizetések** teljesítése az I. félévben 2391,6 milliárd forint volt, amely az előirányzat 49,2 százaléka. E bevételi soron a legnagyobb hányadot a **személyi jövedelemadó** jelenti, amely összegében 2173,4 milliárd forint (az előirányzat 48,6 százaléka). Összegében 257,8 milliárd forinttal több bevétel érkezett előző év azonos időszakához képest a bértömeg növekedése következtében. A bruttó bevételek az év első hat hónapjában a tavalyi első félévhez képest 13,5 százalékkal voltak magasabbak, emellett az idei I. félévben a személyi jövedelemadóhoz kapcsolódó befizetések éven belüli lefutását érintette, hogy a béren kívüli juttatások esetén negyedéves bevallási rendet vezettek be. Az **illetékbecfizetések** címén az éves előirányzat 45,5 százaléka teljesült (összegében 127,4 milliárd forint), amely mindössze 4

milliárd forinttal több a tavalyi év azonos időszakának bevételeinél. Ebben szerepe van a makrogazdasági teljesítmény gyengeségének, az előző évben visszafogott lakáspiaci folyamatok hatásának, amelyek ugyan az idén visszafordulnak, azonban ezek hatása az illetékbevételekben majd csak a késleltetve jelenik meg. A **gépjárműadó** címén a bevétel 90,8 milliárd forint (az éves előirányzat 89,7 százaléka), amely 27,1 milliárd forinttal több a bázis időszaki teljesítésnél.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos befizetések** az év első felében 180,4 milliárd forintra teljesültek, ami az éves előirányzat 47,0 százaléka. A legnagyobb összeget a **tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos bevételeknél** érték el, az időarányost jóval meghaladóan, 67,7 százalékban (148,8 milliárd forintban). Ezen belül kvótaértékesítésből 76,6 milliárd forint képződött. Ugyanakkor az **ingatlanértékesítésből** származó, valamint a **nemzeti földalappal kapcsolatos bevételeknél** jelentős az előirányzat időarányos összegéhez képest az elmaradás.

A **helyi önkormányzatok befizetése** címén a magas egy lakosra jutó adóerő-képességgel rendelkező települések által teljesítendően – 307,6 milliárd forint szolidaritási hozzájárulást terveztek, az előző év előirányzatánál mintegy 30 százalékkal többet. A bevételek az első hat hónapban az előirányzat 55,1 százalékában, 169,5 milliárd forintban teljesültek.

Az **Unió programok bevételei** az idei év első felében 578,2 milliárd forintot tettek ki, amely az éves előirányzat (2479,8 milliárd forint) 23,3 százalékát fedi. Az időarányostól jelentősen kisebb teljesítés a kohéziós politikai operatív programok és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF) bevételeinek elmaradásából fakadt. A bevételekből valamivel több mint 90 milliárd forint kapcsolódott a központi kezelésű előirányzatok technikai bevételeihez, például a kedvezményezettek visszafizetéseihez. Az éves előirányzat lehívását továbbra is korlátozások és kockázatok övezik. A 2021-2027. évi Kohéziós Operatív Programok előirányzatán 298,0 milliárd forint (27,3 százalék) teljesült. Ennek túlnyomó része a pedagógus életpályamodell finanszírozásának háttérül szolgál. Az RRF tekintetében a rendelkezésre álló keretből csak a RePowerEU előlege érkezett meg, ennek második részlete (53,2 milliárd forint) folyt be a költségvetésbe. A keret többi részéhez Magyarország továbbra sem fér hozzá addig, amíg hazánk kielégítően végre nem hajtotta mind a 27 „szupermérőföldkövet”<sup>3</sup>. A 2014-2020-as időszak tekintetében a Kohéziós Operatív Programok Magyarországot megillető kerete

---

<sup>3</sup> A 27 „szupermérőföldkövet” az Unió pénzügyi érdekeinek védelméhez és a bírói függetlenség megszilárdításához kapcsolódó feltételrendszer.

összegében 27,2 milliárd euró<sup>4</sup> volt, melynek hazánk mintegy 98 százalékát hívta le június végéig.

Az **adósságszolgálattal kapcsolatos** pénzforgalmi bevétel (kamat) 233,9 milliárd forint volt, amely az éves előirányzat 58,8 százaléka.

Az **Egyéb uniós bevételek** között mutatják ki a vámbeszedési költség megtérítését. Ennek összege 14,7 milliárd forintot jelentett az első félévben, amely a törvényi előirányzat 38,0 százaléka (2,5 milliárd forinttal marad el a bázis időszaki teljesítménytől).

Az **Elkülönített állami pénzalapok** együttes bevételi előirányzata az év első felében 53,4 százalékban (451,8 milliárd forint) teljesült. Az alapok között legnagyobb arányt a **Nemzeti Foglalkoztatási Alap (NFA)** jelenti, amelynek teljesítése az éves előirányzat 45,8 százalékát (összegében 213,6 milliárd forintot) érte el. Az Alap forrásai közül a döntő részt a társadalombiztosítási járulék NFA-t megillető hányada adta, amely - a járulékköteles jövedelmek bővülésének eredményeként – 50,5 százalékra (összegében 198,1 milliárd forintra) teljesült. A **Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapnál** az előirányzat 55,1 százalékát (összegében 94,1 milliárd forintot) kitevő bevétel képződött. Ebben meghatározó az innovációs járulék (melynek teljesítése 54,9 százalék volt). A bevételek a **Központi Nukleáris Pénzügyi Alap** esetében 61,7 százalékra (összegében 78,7 milliárd forintra), a **Nemzeti Kulturális Alapnál** 56,6 százalékra (összegében 8,8 milliárd forintra), a **Bethlen Gábor Alapnál** 84,5 százalékra (összegében 56,5 milliárd forintra) teljesültek.

A **társadalombiztosítási alapok** bevételi előirányzata (10.443,9 milliárd forint) az év első felében 52,1 százalékban teljesült. Ezen belül a Nyugdíjbiztosítási Alap 3213,0 milliárd forint összegű bevételei az előirányzat 53,4 százalékát tették ki, mert az állami támogatás döntő hányadát már az év elején átutalták a 13. havi nyugdíj finanszírozására. Az Egészségbiztosítási Alap 2.230,5 milliárd forint összegű bevételei 50,4 százalékos teljesítést mutatnak.

A **Nyugdíjbiztosítási Alapot** megillető **szociális hozzájárulási adó** (1343,3 milliárd forint), 401,0 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakában befolyt bevételt. Az ide elszámolt **társadalombiztosítási járulék**, valamint **nyugdíjjárulék** 1349,7 milliárd forintban teljesült, amely az előző év azonos időszakában befolyt bevételt 175,2 milliárd forinttal (14,9 százalékkal) múlta felül. Mindezek háttérében az Alapnak a szociális hozzájárulási adóból való

---

<sup>4</sup> Vidékfejlesztési Programmal együtt

részesedése megemelkedése mellett a foglalkoztatás bővülése és a járulékköteles jövedelmek növekedése áll.

A Nyugdíjbiztosítási Alap 2024. évi költségvetése az ellátási kiadások támogatására 531,4 milliárd forint **központi költségvetési hozzájárulást** tartalmaz, amely ezen alap egyensúlyának biztosítását szolgálja. Félév végéig 479,9 milliárd forintot utaltak át. (Ebből a 13. havi nyugdíj kifizetésének támogatására február hónapban 449,0 milliárd forint utalás történt.)

Az **Egészségbiztosítási Alapot** megillető **szociális hozzájárulás adó** (163,6 milliárd forint), 209,6 milliárd forinttal kevesebb az előző év azonos időszakának bevételeinél. E csökkenés az adóköteles jövedelmek növekedése és az Alapnak a szociális hozzájárulási adóból történő részesedésének csökkenése együttes hatásával magyarázható. **A társadalombiztosítási járulék Egészségbiztosítási Alapot megillető része és az egészségbiztosítási járulék** a félévben 920,6 milliárd forintra teljesült, amely 119,0 milliárd forinttal (14,8 százalékkal) múlja felül az előző év azonos időszakának bevételeit, amelyet a keresetek, járulékköteles jövedelmek növekedése okozott.

Az **Egészségbiztosítási Alap** egyensúlyát biztosító **költségvetési hozzájárulások** 945,5 milliárd forintot tettek ki. Ez 309,4 milliárd forinttal magasabb a tavalyi év azonos időszaki értékénél.

### 3. A központi alrendszer kiadásai

A 2024. év első félévében az **államháztartás központi alrendszerében** 21.553,8 milliárd forint **kiadás** teljesült, felhasználva az előirányzat 52,9 százalékát, ami az előző év azonos időszakához képest 4,2 százalékkal több kiadást jelent. Amíg a 2023. év ezen időszakában a rezsivédelemre, valamint a lakástámogatásra kifizetett összegeknél volt tapasztalható az időarányos előirányzat túllépése, addig 2024. I. félévében ez elsősorban a kamat-, a nyugdíj, valamint az állami vagyonnal kapcsolatos kiadásoknál jelentkezett.

A **központi költségvetésben** a kifizetések – az előirányzat 52,8 százalékát, az előző évinél mindössze 1,4 százalékkal nagyobb összeget – 15.642,3 milliárd forintot értek el. Ezen belül a főbb kiadások a következők szerint alakultak.

Az **állami közlekedési és közüzemi szolgáltatások** kiadásaira 1178,5 milliárd forintot fordítottak, az előirányzat 56,8 százalékát, a bázis időszakához képest 23,1 százalékkal

kevesebbet. Az *úthálózat rendelkezésre állási díjak*, valamint a *közösségi közlekedés költség térítés és támogatás* tételekre időarányos körüli, míg a *közüzem szolgáltatások támogatása* tételre annál lényegesen nagyobb mértékű a teljesítés. Utóbbi a lakossági energia rezsivédelmi szolgáltatással, a lakossági villamos energia rendszerhasználati díj támogatással, valamint a rezsivédelmi készletezési szolgáltatás és a távhőszolgáltatók kompenzációjával kapcsolatos kiadásokat tartalmazza. Az időarányosnál magasabb teljesülés túlnyomórészt a rezsivédelmi támogatások kifizetéséhez köthető, emellett új elemként megjelent a Víziközmű-fejlesztési és Ellentételezési Alap 24,8 milliárd forint kiadása.

A **lakástámogatásokra** fordított kiadások összege június végéig az előirányzat 48,5 százaléka, 88,2 milliárd forint volt. Ez 2023 azonos időszakához viszonyítva 242,4 milliárd forinttal kevesebb, összhangban az otthonfelújítási támogatás és az ahhoz kapcsolódó kölcsön 2022. év végi megszűnésével (2023-ra történő áthúzódó hatásával) és a Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK) 2024. január 1-jével új feltételekkel történt indításával. A CSOK feltételeinek változása a lakástámogatások összegének csökkenése irányába hatott 2023-hoz képest.

A **Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap** előirányzatából a bázis félévinél 3,7 százalékkal többet, az előirányzat 51,8 százalékát, 400,1 milliárd forint kiadást teljesítettek.

Ennek nagyobb részét, 212,9 milliárd forintot **családi támogatásokra** fizették ki. Ebből – a bázis időszakához képest, a gyermeklétszám csökkenésével arányosan valamelyest kevesebb összeg – 153,0 milliárd forint volt a felhasználás *családi pótlékra*, amely az előirányzat 49,8 százaléka. A további családi támogatások különböző *gyermekneveléssel, -gondozással, valamint életkezdéssel összefüggő célokat* szolgáltak.

106,4 milliárd forintot, az előirányzat 51,4 százalékát (az előző év azonos időszakához képest 10,8 százalékkal többet) használtak fel **jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatásokra**. A kiadások növekedését elsősorban az okozta, hogy egyes ellátások összege a 2024 januárjától magasabb összegű minimálbérrel párhuzamosan emelkedett, más ellátásoknál pedig a nyugdíjakhoz hasonlóan követték az inflációt és fizettek 13. havi juttatást. Ezek mellett a jogosultak száma is nőtt.

**Korhatár alatti ellátásokra** 68,4 milliárd forintot, az előirányzat 52,1 százalékát folyósították, érvényesítve itt is a nyugdíjakhoz hasonlóan mind a 13. havi összeget, mind az inflációkövetést.

A központi költségvetés kiadásainak több mint 42 százalékát a **központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok** – 6605,7 milliárd forint összegű – kiadásai tették ki. Nagyobb részét – az előző évinél 22,1 százalékkal többet, az előirányzat 57,9 százalékát, 4193,8 milliárd forintot – a **költségvetési szervek kiadásaira** használták fel. E kiadásból 2369,0 milliárd forint volt a személyi juttatásokra és munkaadókat terhelő járulékokra kifizetett összeg, melynek aránya a bérintézkedések hatására az előző év azonos időszakához képest nőtt. Ezzel párhuzamosan a dologi kiadások és különösen a felhalmozási kiadások aránya csökkent. Növelte a kiadásokat, hogy az egészségügyi szolgáltatókat, klinikai központokat összességében mintegy 104 milliárd forint támogatásban részesítette a Kormány a tartozásaik kiegyenlítése céljából. Az intézmények hét éve bevezetett szabály szerint a kötelezettségekkel nem terhelt előirányzat-maradvány címen, 144 milliárd forintot a Központi Maradványelszámolási Alapba fizettek be.

A **szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak** teljesítése 2411,9 milliárd forint volt, amely az előirányzat 58,3 százaléka, ugyanakkor a bázis időszakától 9,9 százalékkal elmaradt. Az alacsonyabb kiadás nagyobb részt annak a következménye, hogy a korábbi fejezeti kiadások egy részét (pl. közlekedésfejlesztések) az „állami beruházási fejezet” elkülönült költségvetési mérleg soron számolják el 2024 elejétől. A legtöbb kifizetés különböző állami és nem állami humánszolgáltatások normatív finanszírozására, gazdaságfejlesztési programokra, térségi fejlesztési feladatokra, turisztikai programokra, beruházások ösztönzésére, kulturális értékörző beruházásokra jutott. Itt is tapasztalható volt a felhalmozási célok háttérbe szorulása.

Az uniós programok bevételeinek rendkívül lassú beérkezésével összhangban visszafogottan folytatódott az **Uniós programok megvalósítása**. Az I. félévben 945,7 milliárd forint kifizetés történt, mely az előirányzat 26,2 százalékát jelenti és a bázis időszakénál is 35,3 százalékkal kevesebb. Az időarányos teljesítéstől való elmaradás a 2021-27-es kohéziós politikai operatív programokhoz és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközhöz (RRF) kapcsolódó kiadások alacsony teljesüléséből fakadt. A 2021-2027. évi kohéziós operatív programokon belül a legnagyobb összegű kifizetést az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) Plusz teljesítette (238,1 milliárd forintot, az előirányzat 65,4 százalékát). A magas kifizetés főként a pedagógus életpályamodell programhoz kötődik, a pedagógus béremelés finanszírozásának nagy részét adja. Az RRF kiadások 766,8 milliárd forint összegű előirányzatának mindössze 5,2 százaléka teljesült. A 2014-2020-as kohéziós programok kiadásai 150,9 milliárd forintot tettek ki.

A **helyi önkormányzatok támogatására** 631,9 milliárd forintot folyósítottak, a rezsivédelmi alapból járó 83 milliárd forintot is tartalmazó előirányzat 55,8 százalékát, az egy évvel korábbinál 9,4 százalékkal többet. A támogatás döntő része (91,4 százaléka) normatív hozzájárulás volt az általános működéshez és az ágazati (egyes köznevelési, szociális, gyermekjóléti, gyermekétkeztetési, valamint kulturális) feladatokhoz. Az itt tapasztalt magasabb teljesítést a minimálbér- és garantált bérminimumemelés támogatása, valamint a pedagógus béremelés eredményezte. A kiegészítő támogatás mindössze 7,4 százalékot, 46,7 milliárd forintot tett ki, kétharmadát a bázis időszakinak.

Az **EU költségvetéséhez hozzájárulás** az előirányzat 47,3 százaléka, 327,2 milliárd forint volt. A megtakarítás a számítási módszerből fakadóan a 2023. évi tervezettől elmaradó gazdasági növekedés következménye.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos kiadások összege** 708,8 milliárd forint volt, ami az előirányzat 132,7 százaléka, a bázis időszakihoz képest is 18 százalékkal nagyobb. Az összeg csaknem négyötödét az állami többségi tulajdonú társaságok tőkeemelésére fordították, valamint 112,2 milliárd forint állami ingatlanokkal és ingóságokkal kapcsolatos kiadásokat szolgált. Az összeg csaknem négyötödét az állami többségi tulajdonú társaságok tőkeemelésére fordították, amely legnagyobb hányada a repülőtér megvásárlásához kapcsolódott.

Az **állami beruházási fejezet kiadásai** 152,4 milliárd forintot tettek ki, az időarányosnál 7,9 százalékponttal többet (a 2023-as előirányzatok között ez a kiadási sor nem szerepelt).

A **kamatkiadásokra** 2009,5 milliárd forintot – a bázis időszakinál 47,7 százalékkal többet – fizettek ki, ami az előirányzat 64,8 százaléka. A kamatkiadások növekedését döntően a 2022-es magas infláció 2024-es kihatása okozza. A lakosság által jegyzett inflációkövető állampapíroknál az infláció mérséklődése a pénzforgalmi kamatkiadásoknál majd két év után jelentkezik. Kedvező, hogy a kifizetett kamatok egyre nagyobb hányada a lakossághoz kerül.

Az év első felében a **központi tartalékok** 1215,8 milliárd forintos előirányzatának több mint négyötödét – összhangban a béremelések miatti átcsoportosításokkal – használták fel. Ezen belül a **Céltartalékokból** 779,2 milliárd forint volt a felhasználás, ami az előirányzatot 36,1 milliárd forinttal haladta meg. Az előirányzat 45,7 százaléka pedagógusbéremelést szolgált, amelynek majdnem egészét átcsoportosították a megfelelő fejezetekhez, valamint a helyi önkormányzatokhoz. További átcsoportosítások e célra már nem várhatók. Ugyanakkor látni kell, hogy a céltartalékok előirányzata felülről nyitott, ebből következően az egyéb céloknál az előirányzatot meghaladó átcsoportosítások közvetlen kockázatot jelentenek a

hiánycél teljesítésére. A **Rendkívüli kormányzati intézkedések** terhére az első félévben 84,5 milliárd forintot csoportosítottak át, az előirányzat 38,4 százalékát. Így az Áht. előírása teljesült, mivel az első féléves felhasználás nem haladta meg az előirányzat 40 százalékában meghatározott korlátot.<sup>5</sup> A félév kiadásai közül kiemelendő az Irinyi Terv Élelmiszeripari Beszállító-fejlesztési Program pályázati keretösszegének megemlése (27,0 milliárd forint a hazai élelmiszeripari termelői kapacitások fejlesztése és az élelmiszer-beszállító ágazatba tartozó vállalkozások versenyképességének növelése érdekében), a Hungaroring Sport Zrt. Stratégiai Fejlesztési Programja 2. ütemű beruházásának támogatása (10,0 milliárd forint), valamint az Európai Unió Tanácsa elnökség feladatai ellátásához szükséges átcsoportosítások (5,2 milliárd forint).

Az **elkülönített állami pénzalapok** kiadásaira 306,2 milliárd forintot költöttek, 3,8 százalékponttal elmaradva az időarányostól, az előző évinél ugyanakkor 2,5 százalékkal nagyobb összeget. Legtöbbet, 192,0 milliárd forintot a **Nemzeti Foglalkoztatási Alap** céljaira fordítottak. Ezen belül a *passzív kiadások, álláskeresői támogatások* tételénél 77,5 milliárd forint a felhasználás, 26,3 százalékkal több a bázis félévihez képest, amely az időarányos értéket is 9,6 százalékponttal meghaladja. Számottevő kiadás volt még a **Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapnál** (61,9 milliárd forint, az előirányzat 40,2 százaléka), valamint a **Bethlen Gábor Alapnál** (36,4 milliárd forint, az előirányzat 54,1 százaléka).

A **társadalombiztosítási alapok** kiadásai 5605,4 milliárd forintot tettek ki, 13,0 százalékkal felülteljesítve az előző évi összeget és 3,7 százalékponttal az időarányos értéket.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjain belül nagyságrendileg kiemelkedik a **Nyugdíjbiztosítási Alap** 3330,5 milliárd forint félévi teljesítéssel, ami a bázisidőszaki értéket 10,9 százalékkal haladja meg, míg az előirányzat 55,3 százaléka teljesült. Az I. félévi időarányosnál nagyobb teljesítést ez évben is a 13. havi járandóság február havi kifizetése okozta. A 2024 júniusáig megvalósult kiadásokon belül mindössze 4,5 milliárd forint az egyéb kiadás, így a döntő hányad a **nyugellátásokat** szolgálta. Ezek előző évihez történt 10,9 százalékos emelkedését a 2023. novemberi kiegészítő nyugdíjnövelés áthúzóó, valamint a 2024. januári előretekintő emelés hatása okozta. Februárban 13. havi nyugdíj jogcímen 2022 után immár harmadik alkalommal kaptak teljes havi összeget a nyugdíjasok és a hozzátartozói ellátásban részesülők, együttesen 2,1 millió fő. Az öregségi nyugdíjkorhatár emelkedése 2022-

<sup>5</sup> 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról 21. § (3) bekezdés. E mértéktől nagyobb felhasználáshoz az Országgyűlés jóváhagyása szükséges.



re lezárult, melynek következtében az ellátásban részesülők létszámának növekedése 2024-ben folytatódott: 2024 júniusában 11,9 ezer fővel (0,6 százalékkal) többen részesültek korbetöltött nyugellátásban az előző év júniusához képest. Ezzel szemben a nők 40 éves jogosultsági idejének kedvezményével nyugellátásban részesülők számának csökkenése tovább érvényesült az öregségi korhatár betöltése miatt, így az 2024 júniusában 6,3 ezer fővel (4,2 százalékkal) volt alacsonyabb, mint 2023 azonos időszakában. Az öregségi nyugdíjak átlagos havi összege 2024. júniusában 232,6 ezer forint volt, 10,8 százalékkal magasabb, mint egy évvel korábban. Az Alap 2024. évi – 2023. júliusában jóváhagyott és azóta nem módosított – költségvetése a 2023. november 1-jei 3,1 százalékos nyugdíjemelés 2024. évi hatására, annak január 1-jei emelésére nem tartalmazott fedezetet. Az MNB szeptemberi előrejelzése szerint az éves infláció várhatóan 3,5-3,9 százalék között alakul. Az eddigi tény inflációs adatok, a Pénzügyminisztérium és az MNB inflációra vonatkozó várakozásai alapján novemberben várhatóan nem kerül sor kiegészítő nyugdíjemelésre, mivel az infláció az eddigi becslések alapján nem éri el a 2024. január 1-ei nyugdíjemelésnél figyelembe vett 6 százalékos mértéket. Nem várható nyugdíjprémium fizetése sem novemberben, ugyanis az előrejelzések és a KSH tényadatai alapján előreláthatóan nem valósul meg a nyugdíjprémium fizetés feltételéül szabott 3,5 százalékos GDP növekedés. Így ennek előirányzata (20,5 milliárd forint) várhatóan az Alap hiányát mérsékli.

Az **Egészségbiztosítási Alapból** 2274,9 milliárd forintot használtak fel, az éves előirányzat 51,4 százalékát, az előző évinél 16,2 százalékkal nagyobb összeget. A legnagyobb részt, félévig 1352,7 milliárd forintot kitevő **gyógyító-megelőző ellátások kiadásánál** mind a bázis időszakihoz képest (20,8 százalékkal), mind az időarányoshoz viszonyítva (3 százalékponttal) nagyobb volt a teljesítés. Az előző évihez tapasztalt növekmény döntően az egészségügyi szakdolgozók és egészségügyben dolgozók 2023. július 1-jével megkezdett, valamint 2024. március 1-jével folytatódott béremelésével függ össze. A kiadásokban jelentkezett továbbá a járó- és fekvőbeteg-szakellátást nyújtó közfinanszírozott állami, önkormányzati, egyházi tulajdonban álló egészségügyi szolgáltatók, továbbá az orvostudományi egyetemek klinikai központjai részére a lejárt tartozásállományuk finanszírozására 2024. április végéig nyújtott 63,4 milliárd forint összegű, valamint a 2024. június végéig átutalt további 41,0 milliárd forint összegű támogatás. **Gyógyszertámogatásra** – az időarányosnál 3,8 százalékponttal, míg a bázisidőszakinál 10,8 százalékkal többlet – 269,2 milliárd forintot fordítottak. Az Egészségbiztosítási Alap 25,7 százalékát, az egy évvel megelőzőnél 10,2 százalékkal nagyobb

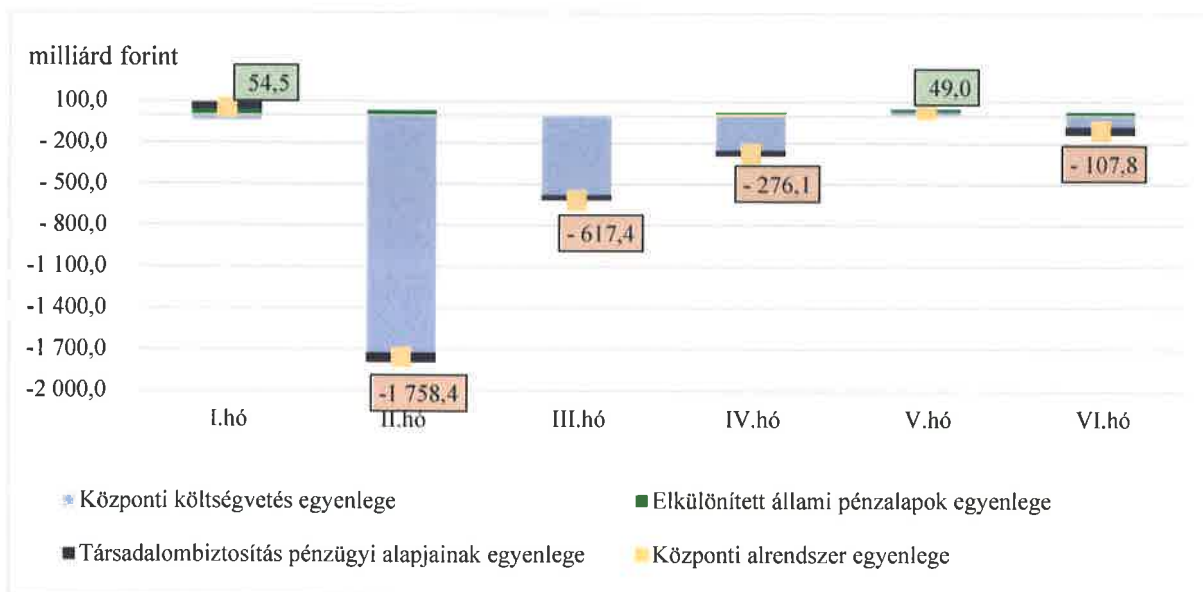
összeget, az éves előirányzat 48,2 százalékát, 585,7 milliárd forintot **pénzbeli ellátásokra** használták fel.

#### 4. A hiánycél teljesíthetősége

Az államháztartás központi alrendszerének I. félévi hiánya 2656,4 milliárd forint lett, a költségvetési törvényben megtervezett előirányzat 105,6 százaléka. Ez a 2,9 százalékról 4,5 százalékra módosított (ESA) hiánycélhoz tartozó, 3982 milliárd forint összegű éves pénzforgalmi hiánycélnek a kétharmada. A megemelt költségvetési hiánycél ugyanakkor nem került átvezetésre a költségvetési törvényben, így az előirányzatok még az eredeti hiánycélról adnak iránymutatást. A 2024. július folyamán bejelentett költségvetési intézkedések támogatják az új hiánycél elérését, azonban ezek az intézkedések sem kerültek átvezetésre a költségvetési törvény előirányzatain.

A központi alrendszer 2024. I. félév végi egyenlege a központi költségvetés 2 640,1 milliárd forintos hiányából, az elkülönített állami pénzalapok 145,7 milliárd forintos többletéből, valamint a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak 161,9 milliárd forintos hiányából tevődött össze. A központi alrendszer egyenlegének alakulását havi nézetben a 5. ábra mutatja be.

5. ábra: A központi alrendszer havonkénti egyenlegének alakulása (2024. I-VI. hó, milliárd forintban)



*Forrás: Magyar Államkincstár ÁHT összesen 2024. 06. hó alapján, ÁSZ szerkesztés (a számadatok a központi alrendszer egyenlegét mutatják)*

Az 5. ábra adatai alapján látható, hogy 2024. I. félévében a központi alrendszerben január és május hónap kivételével minden hónapban hiány keletkezett, februárban jelentős összegben. A februári nagy összegű hiányt egyfelől az általános forgalmi adó időarányosnál alacsonyabb teljesülése, másfelől a februárban kifizetett 13. havi nyugdíj, valamint a Prémium Magyar Állampapír februári kamatfizetése okozta. A 2024. I. félévi hiány hátterében bevételi oldalon főként a fogyasztáshoz kapcsolt adóbevételeken belül az általános forgalmi adó és a jövedéki adó, valamint a gazdálkodó szervezetek befizetésein belül az energia ágazat befizetéseinek az I. félévben vártnál alacsonyabb teljesítése, míg kiadási oldalon a költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok, az államadósság finanszírozásával összefüggő kamatkiadások, az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások, valamint a nyugellátásokkal kapcsolatos nagy összegű kifizetések állnak. Mindebben szerepet játszott az is, hogy az Uniótól 578,2 milliárd forint érkezett, míg az uniós programok kiadásai 945,7 milliárd forintot tettek ki.

A hiány jelentős növekedése ellen hatott, hogy a Kormány áprilisban 675 milliárd forint értékű állami beruházás átütemezéséről döntött. A költségvetési hiánycél teljesülése érdekében 2024-re egy további intézkedéscsomag került bejelentésre 2024 júliusában. Az intézkedések nagyobb része a bevételi oldalt érinti: 2024. augusztus 1-től emelkedtek a pénzügyi tranzakciós illeték kulcsai, valamint az illeték felső határa, illetve a lakossági illetékmentesség felső határa is. Ugyancsak augusztus 1-től az adó- és közigazgatási bírságok megemelésre kerültek, a bankadó esetében szigorodott az állampapír-vásárláshoz kapcsolódó adókedvezmény feltételrendszere, illetve az energiaellátók jövedelemadója esetén az olajár-különbségből (Brent-Ural) származó nyereség extraprofitadójához kapcsolódó kedvezmény csökkent. Október 1-jétől kiegészítő tranzakciós illeték kerül bevezetésre a devizakonverziós műveletekre. A kiadási megtakarításokat célzó intézkedés keretében közvetlen beruházási és felhalmozási célú kiadások kerültek átcsoportosításra a Központi Maradványelszámolási Alapba. A kiadási oldalt érintő megtakarítási intézkedések tényleges egyenleghatása az év hátralévő részében megvalósuló kiadás oldali lépések, illetve a kiadási oldalt érintő kontroll fenntartásának függvénye. Családokat segítő intézkedés, hogy a 2019. július és 2021. június között babaváró hitelt felvevő családok esetében az első gyermek megszületésére vonatkozó határidőt egységesen 2026. július 1-ig meghosszabbították. A hiányt csökkentette, hogy az április-májusi időszakban az adófizetési szabályokból eredően több adóbevétel esetében is egyszeri (nagyobb összegű) befizetés történt.

A módosított költségvetési hiánycél és a várható folyamatok alapján Magyarország ESA-szemléletű költségvetési hiánya továbbra is meghaladja az Európai Unió szabályai által előírt

hiánykritériumot, ami a GDP 3 százalékát teszi ki. Az elmúlt években a hasonló esetekben – az érvényben lévő mentesítési záradék következtében – az Unió nem indított túlzotthiány-eljárást hazánkkal szemben. Ezt a könnyítést 2024-től kivezették, így az idei év júliusában az Európai Unió Tanácsa megindította az eljárást.

## 6. Az államadósság-szabályok érvényesülése

A **2023. év végén** a nominális államadósság 55 134,4 milliárd forint értékének és a nominális GDP 74 992,0 milliárd forint értékének hányadosaként az államadósság-mutató értéke 73,5 százalék volt. Az EDP jelentés alapján 2024. év végén az államadósság-mutató tervezett értéke 73,2 százalék, azaz az adósságráta tervezett csökkenése 0,3 százalékpontra mérséklődött az eredeti költségvetési törvényben tervezett 3 százalékponttól. Ebben szerepet játszott a hiánycél emelése, valamint a gazdasági növekedés várakozásoktól elmaradó üteme is. A 2023. év végéhez képest 2024. I. félév végéig az államadósság-mutató értéke 73,5 százalékról 76,1 százalékra, 2,6 százalékponttal emelkedett. Az államadósság-mutató emelkedéséhez hozzájárult a központi alrendszer 2024. év I. félév végéig kialakult időarányost lényegesen meghaladó hiánya.

6. ábra: A negyedéves GDP-arányos bruttó államadósság alakulása



Forrás: ÁKK, MNB

Az EDP jelentésben szereplő 73,2 százalékos év végi államadósságmutató eléréséhez a féléves adat alapján 2,9 százalékpontos javulás szükséges, ami meghaladja az elmúlt években bekövetkezett második félévi csökkenés mértékét (lásd: 6. ábra).

Az Államadósságkezelő Központ adatai alapján az I. félév végén fennálló központi adósság nagyobb részét a forintadósság tette ki, ami a teljes adósság 70,5 százalékát adta. Az állomány félév alatt nominálisan 1822,5 milliárd forinttal nőtt, főleg az államkötvények, a diszkontkincstárjegyek, valamint a lakossági állampapírok állományának gyarapodása következtében. A központi devizaadósság aránya 2024. év I. félév végén a teljes adósság 29,2 százalékát tette ki, ami a 2023. év végi részarányhoz képest 2,3 százalékponttal magasabb. Itt az állomány nominálisan 2328,3 milliárd forinttal növekedett, amit alapvetően a januárban végrehajtott nemzetközi kötvénykibocsátások (dollárkötvény és eurókötvény), valamint az áprilisban megvalósult projektfinanszírozó devizahitel lehívás eredményezett.<sup>6</sup> A devizaadósság forintban számított nyilvántartási értékét 2023. év vége és 2024. év I. félév vége között a forint árfolyamának változása 504,1 milliárd forinttal növelte. Az államadósság növekvő devizaaránya következtében az adósság árfolyamérzékenysége is fokozódott.

Az első félévi folyamatok, a megemelt hiánycél és a várakozásoktól elmaradó gazdasági növekedés növeli az államadósságmutató mérséklődését övező kockázatokat. Az adósságmutató csökkenését a hiánycél elérése mellett a GDP dinamikusabb bővülése, az év második felében az adósságkezelő kibocsátási terve szerint visszafogottabb adósságkibocsátás és a központi költségvetésen kívüli adósság változatlansága támogathatja.

Az Alaptörvény 50 százalék feletti államadósság-mutató esetén a költségvetési törvény elfogadására és végrehajtására az államadósság-mutató csökkentését írja elő<sup>7</sup>, azonban az adósság szabálytól való eltérésre az idei évben is lehetőséget ad a veszélyhelyzet keretében bevezetett különleges jogrend, amelynek idején, az azt kiváltó körülmények okozta következmények enyhítéséhez szükséges mértékben (vagy a nemzetgazdaság tartós és jelentős visszaesése esetén, a nemzetgazdasági egyensúly helyreállításához szükséges mértékben) lehet eltérni. A Stabilitási törvény követelménye az államadósság-mutatónak legalább 0,1 százalékponttal történő mérséklődése, az államadósság csökkentésére vonatkozó európai uniós

<sup>6</sup> Az egyéb kötelezettségek állománya ugyanezen időszak alatt nominálisan 145,2 Mrd Ft-tal, részarányuk a teljes adósságon belül 0,6 százalékról 0,3 százalékra csökkent.

<sup>7</sup> Magyarország Alaptörvénye, 36-37. cikk

szabályok érvényesítése mellett<sup>8</sup>. A Stabilitási törvény adósságszabályának történő megfelelés alól a bruttó hazai termék visszaesése mentesítene.

Az **európai uniós adósságszabály** kimondja, hogy a tagállamok államadósság-rátája nem haladhatja meg a GDP 60 százalékát, vagy ha mégis meghaladja, akkor az adósságráta kielégítő mértékű csökkentésére van szükség. Az adósság megfelelő mérséklődését 2024-ig az ún. egyhuszados adósságszabály számszerűsítette, mely szerint három év átlagában az adósságráta 60 százalék feletti részének hozzávetőleg egyhuszadával volt szükséges évente csökkenteni az adósságrátát. Az új uniós szabályrendszerben a szükséges adósságcsökkenés mértékét a továbbiakban nem az egyhuszados szabály fogja számszerűsíteni, hanem a nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervben szereplő adósságpálya. Ennek eléréséhez a hazai költségvetési kiadásoknak meg kell felelnie a tervben szereplő nettó kiadási pályának, ami biztosítja az államadósság kielégítő mértékű csökkenését. A kiadási pályától való tényleges, a küszöbértékeket meghaladó éves vagy kumulált eltéréskor adósság-alapú túlzottdeficit-eljárás indul. Az első hazai költségvetési-strukturális terv várhatóan az ősz folyamán lesz elérhető.

Budapest. 2024. szeptember 26.



Windisch László

a Költségvetési Tanács tagja



a Költségvetési Tanács tagja



Horváth Gábor

a Költségvetési Tanács elnöke

<sup>8</sup> Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény, 4.§ (2a)